

POLITICA PROFESORALA

de TRAIAN BRAILEANU

Am reflectat din când în când asupra problemelor politice de la noi, asupra oamenilor, programelor politice, principiilor teoretice și, în sfârșit, și asupra mijloacelor practice prin a căror aplicare s'ar putea ajunge la o așezare temeinică și rezistentă a organizației noastre de Stat.

Fără îndoială că am căutat să mă lămuresc și prin lectură. Experiența individuală, oricât de bogată ar fi, trebuie completată și corectată prin experiența altora. Experiența politică individuală, chiar din cauza că e întâmplătoare (politica nu se poate face în laborator), împinge la generalizări premature și greșite, iar de acel rezultat apoi programe politice urice, formule de acțiune cari, chiar dacă reușesc să agite pentru un timp opinia publică, nu pot aduce nici un folos pozitiv.

Se înțelege că oamenii politici practici nu pot aștepta rezolvirea teoretică exactă a tuturor problemelor, cum nici nu putem cere dela ei ca să deslege mai întâi în teorie problemele pe care vreau sau trebuie să le soluționeze. În politica practică succesul nu depinde numai de cunoașterea teoretică („teoria”) a problemelor, cum de altfel această cunoaștere nu e suficientă pentru a fi și om politic practic de seamă. Au existat și înainte de apariția Principelui lui Machiaveli, domnitori geniali, cum de altminteri Machiaveli n'avea pretenția cu ei însuși să realizeze unitatea Italiei, deși era exact prin mijloacele s'ar fi putut întâmpla regenerarea patriei sale. Dar nu putem tăcând că opera lui Machiaveli a fost de mare folos oamenilor politici practici, astfel încât studiu și a înlesnit și unor bărbai de Stat mai puțin geniali să se orienteze mai lesne în acțiunea lor și să întreprindă reforme pe cari nu le ar fi putut săvârși numai în temelul experienței lor personale.

Să nu disprețuim deci contribuția teoreticienilor în politică, dar nici să nu exagerăm importanța lor. Să ne amintim că în orice activitate practică personalitatea joacă un rol covârșitor. În tehnică, în industrie, în delegarea teoretică a unei probleme nu implică posibilitatea de aplicare practică. Cei mai mulți inventatori n'au fost în stare să expoziteze ei înșiși invenția lor și de multe ori au murit în miserie, pe când alții s'au îmbogățit cunoșcând aria organizării unei exploatări industriale.

Dar zicem că unii dintre acești teoreticieni n'au avut noroc, au fost împiedicați de împrejurări să-și valorifice și în lăuntru practic. Sunt însă exemple că soarta le-a pus toate posibilitățile la îndemână; și totuși n'au putut izbui. Aceste exemple din urmă ne dau dreptul să spunem un teoretician pur va da în viața practică totdeauna faliment.

Și în politică, mai ales în politică. De aceea am afirmat adeseori că profesorii au adus în politica românească multă încurcatură. Eu le-am dat tinerilor naționaliști sfatul: „Păziți-vă de profesori!”

Dar acest sfat trebuie bine înțeles. Căci prin termenul de profesor nu vreau să însemnăm acei oameni categoria celor ce ocupă funcțiunea de profesor. Sunt profesori cari nu sunt profesori, și sunt oameni cari nu sunt profesori și totuși sunt profesori. E vorba deci de tipul profesoralului.

Un profesor, devenit președinte de republică, d. Th. G. Masaryk zice în „Revoluția mondială”: „Nu cer erudiție — Doamne ferește, nu cer nici de cum în mod unilateral și exclusiv școlire. Școlirea și școala sunt necesare, dar ele singure nu dau nici minți, nici talenți, nici simț politic; certificate bune sunt un lucru frumos, dar un creier sănătos și puternic e mai bun. Nu odată m'am exprimat împotriva politicii, pe care obișnuiesc a o numi dascălească (Schulmeisterpolitik); nu numai profesori și învățători, ci și preoți, funcționari și toți cei ce au a face cu tineretul și cu oamenii lipsiți de spirit de inițiativă și cari se opoștă ascultători și nu opun rezistență, toți aceștia când devin

deputați și miniștri, deci mari demnitari, încină foarte adeseori spre o politică absolutistă, sperioculoasă, stranie, puerilă.”

Dar și Masaryk e profesor! Da, dar în politica practică. Iată ce ne spune el însuși: „Am citit adeseori cum se glumea spunându-se că profesorii Wilson și Masaryk, că profesorii și savanții Beneș și Ștefanik hotărăsc asupra politicii mondiale — calitatea de profesor n'avea aci importanță. Există profesori și profesori. Hotărâtor a fost faptul că noi, cel puțin noi cei trei chei, am pătruns a profesor și la situațunea noastră prin muncă și sârguință, că eu m'am născut sărac și n'am devenit niciodată bogat; în acest fel am ajuns să cunosc oamenii

și viața, devenind, cu toată teoretizarea, practic. De câte ori și cât de amarnic m'am vătat totuși asupra sărăciei mele, deși tocmă ea m'a ajutat! Același lucru se poate spune și despre d. Beneș și Ștefanik. Profesor n'am vrut să fiu niciodată, planul meu era să devin diplomat și om politic. Eram meserier când n'am putut intra în Academia orientală și în cariera diplomatică; și la sfârșit — totuși om politic și diplomat! Nu am vrea să devin profesor și totuși soarta m'a făcut din tinerete chiar învățător; după ce un scurt timp am învățat o meserie, am dat lecții și mi-am dăruit astfel ca gimnazist și student pâinea de toate zilele, iar apoi n'am putut scăpa de profesorat; dar și profesoralul

mi-a ajutat politicește și nu mi-a stricat.”

De aci nu urmează că a fi profesor, un adevărat profesor, ar fi o rușine. Dar urmează fără îndoială că profesorul care intră în politică ar trebui să aibă calitățile unui om politic, iar profesoralul și apucăturile profesorală să nu-i încurce politica practică. Și nu e vorba numai de rezultatele pe cari le poate obține un profesor în politică pentru persoana sa sau familia sa, ci de folosul ce rezultă pentru națiune. Faptul că un profesor poate deveni șef de partid, deputat, ministru, primar, etc., nu dovedește că e om politic. Cert este însă că

(Continuare în pag. III-a)

CUM SUNTEM

de ALEXANDRU CANTACUZINO

N'am izbit deseori de următoarele întrebări: Cum suntem? Suntem „oare într'adevar cățiva, suntem mai muși cari, sub apăsarea vremurilor noastre, simțim deopotrivă o febrilitate, sufletească și simțiminte irrudite? Ce ne unește pe câțiva, ce ne desparte de alții? Este între noi și altceva decât o solidaritate de vârstă, un paralelism de energii în desvotare? Sau între noi este împreunare de exaltări în căutare după un idol?”

Ce ne leagă, cred, este același lanț de valori educative. Intelig valori cari ne folosesc nouă, în epoca aceasta, să ne educăm existența noastră în așa fel ca să învingem nevoile sociale și economice ce le întâmpinăm.

Da, camarade, trebuie să înțelegem să există. Aceasta învățătură se schimbă cu timpurile. Alte erau valorile educative, valorile de folos, înaldmintele necesare existenței cetățeanului roman, alte valori de viață domnului traist unul om al Renasterii, altele sunt valorile educative cari trebuie să ne stăpânească.

Ce contrast desăvârșit este între îndreptările de viață ale detestabilei burghezii plutocratice care subjugă această țară de o jumătate de veac, și valorile de existență cărora le da curs generația noastră.

Vitorul se construiește pe temelii de adăncuri provizorii. Acestea formează certitudinile de nevoite. Nimeni nu are credințele de care se poate lipsi.

În cursul veacurilor întoldeșuna, oamenii au simțit nevoia ineluctabilă de a se lăsa stăpâniți și călăuziți de o puternică noțiune convențională. Proprietatea, justiția Dumnezeuască, libertatea plus atâtea altele, sunt ipoteze convenționale cărora omniaura li s'a robit spre a progresa. Datorită dominației unei idei de proprietate, s'a putut întemeia civilizațunea greco-romană, noțiunea de justiție Dumnezeuască disciplinăndă intrup Evul Mediu, iar noțiunea de libertate, cu corolarul ei principii naționalităților, determină realizările secolului XIX-lea.

Certitudinile au deci un apogeu și un declin. Aceasta constătare nu le micșorează folosul, dacă nu binemeritat dela omniaura prin serviciul lor trecător, în timp cât Credința noastră în certitudinile utile trăinice deci să rămână întregă și curbă.

Cari sunt pentru noi aceste

valori educative aceste îndreptări de viață, certitudinile necesare, idei-foarte, idei-lectii de existență?

Nu vreau să indic aci o erarhie. Voi examina, pe rând în diverse articole, printre aceste noțiuni, cele ce imi vin mai întâi în minte.

O noțiune importantă, o idee-lectie, care se adăncește în simțirea noastră, este concepția binelui colectiv în limitele naționale, concepție legată de un simț nou al nostru, simțit eului nostru colectiv.

Se scrie și se vorbește mult și greșit, despre lipsa actuală de

apropiere între oameni dincolo de granițele statelor, despre nămicirea universalismului umanitar prin noile concepții naționaliste zise extremiste, despre regresul și barbaria națunilor izolate în instinctele lor

(Continuare în pag. III-a)

I. GĂVĂNESCUL

de DRAGOȘ PROTOPOESCU

Se cade să înscrim acest nume scump naționalismului militant, în primul număr al noului an în care păsește revista „Asa”. Vor fi zbind sau nu, toți tinerii care lupă în paginile ei căt datorarea celui mai bătrân dintre legionari?

„Cei mai bătrân, e un cuvânt mi se pare care nu place prea mult, uncheșului. Și are toată dreptatea. I. Găvănescul e bătrân numai în cale și datorăm, și în venerația pe care i-o păstrăm în colo și chinurile care îi cade stufosa din sprânceni și mustași, pare că stădează albul și, aburita de bronzul tânăr al feței, înviorată de neastâmpărul din ochi, face streaș, s'oa înaculată sufletului românesc ce realizează din toată făptura, mîci și sprîncenă. Paruși albi la dânsul într'adevar e pură neama care ține căit pământul dedesupt și orotește verdele brazdelor ce nu vor să moară.”

În glasul, peste toată armonia de tinerete și bătrânețe, de înțelepciune și vigoren, de alb și verde puternic, trece o supremă melodie, un molozm areșuș pe care sufletul șosește în tine simpla și clar ca o porumbiță finută în palmă.

I. Găvănescul e acest bătrân togeuș, e acest copil gureș de toate lucrurile neamului său, greș de toată seriozitate și durerea și înțelepciunea și nădja-dăa vieții lui.

Se trebuie neapărat să-și vede, atât de român în toate trăsăturile lui dinăuntru, și înaldunite cu cele din afara numai printre amintore asemănare cu Clemenceau, atât de viu și buhărit, și neant de viața ca un bărbat în vagabunda lui de munte, ca să înțelegi de ce dinamismul

naționalist care deduce în elanul de forțe al Garzei de Fier își are în el pînutele sufleteșe, dăscăle și ideologul.

I. Găvănescul e dogma și dogma pe păcătoare a dreptei care triumfa azi.

I. Găvănescul

poziția de pedagog și eficientă dar privilegiu să se plebe asupra generațiilor tinere și să le crească în eror naționalist cum și-ar crește propriu-i copil. Băreori în om a fost mai departe de ce ei n'au privese și n'au ai lui, și mai apropiat de ce care sunt, iar apropierea s'a săvârșit cu vorba și cu fapta.

Inițiator al educației morale în școală, el a luptat nu numai a propovădui, pentru fuziunea caracterului și opoziția lui în grăji și dragostea de neam.

În Elica sa profesorală a avut pînănu nu numai să arboreze — la cursuri și după orele, posibil numele lui Găvănescul.

litatea unei morale pozitive, practice, aplicabile dela zi la zi, exact adică ce ne trebuie nouă; dar și să se ridice cu tărie împotriva pesimismului disolvant și scepticismului las, terenul căit, pe care se plasează și la noi parasitismul tuturor negăpilor.

Teoreticianul „naționalismului unitar legitim și naționalismului unitar uzurpător”, ne-a dat apoi în Imperativul Momentului Istoric însuși manualul românesc, muij militant, cu oferișea unui fel de profilaxie împotriva tuturor germenilor otrăvitori de neam, și apologia în soarele izbândeii a „idealului celui nou”.

Acest ideaș I. Găvănescu nu numai i-a trăit ei și lăuntru.

De aceia dinamica vieții lui s'a integrat așa de usor dinamiciei naționaliste a Garzei de Fier.

Procesul dela Severin a fost gestul dascalului de neam care stie să devină și stegar.

De atunci anchosul gureș dăblat de veteranel dărz și neostoi, pledează în toate procesele neamului nostru. Cu ei și cu toți cei care urmându-l arată că îi datoroază o întreaga ideologie și un incens exemplu, toate aceste procese vor fi câștigate.

Noi cum ne vom pluti?

„La primirea sa la Garda de Fier, profesoralul a ingenunchiat în fața școlii și pe pământ care, după un rit de pe atunat se aducea în fața una-sositului ce pămănt cules din toate provinciile țării. Propun ca acest rit să se rețină în un mod solemn de înscriere în Garda de Fier, și în amintirea celui dăscăleșit, solemnitatea să poarte în cursuri și după orele, posibil numele lui Găvănescul.”

Revista presei

ENIGMA STATULUI ROMÂN ?

Cu acest titlu — mai puțin semnificativ de întrebare, care ne aparține nouă — d. P. Șeicaru publică în „Curentul” 1. XI, un mișcător articol cu privire la groaznică situație a soldatului-jandarm Gr. M. Dumitru, ciuruit de 4 gloanțe ale comitajilor bulgari, internat într-un spital din Dobrogea, și care două zile n'a mâncat nimic, deoarece nu se poate alimenta decât cu lapte, iar direcția spitalului n'are bani să cumpere lapte.

„Acest Stat al tuturor risepilor, acest Stat bolnav de o tîmpă fudule, este Statul cu dispensare ruinate — cu spitale fără medicamente, fără pansamente, fără vată — și cu luxoașe intenții realizate numai pe hârtie. Nu ne putem imagina o mai obraznică farsă decât a ceea ce care o reprezintă rînduiala acestui Stat românesc, în care pretenția aparențelor încearcă să inoculeze realitatea conștientului.

„Cine poate, să răspundă: Dar nu pentru neînsemnata mîhnire a unui jandarm, ci pentru toate concluziile firești ale acestei pășunii a unui fiu de țaran. Stat sărac, firește. — Stat uscat de criza pe care o străbătem: Stat cu neștiute și mari greutăți, o credem; dar același Stat străntorat, cu visteria goală, își îngăduie luxul subvențiilor teatraliste, întretinute cu peste 30 milioane Opera Română, ca să albă ce sugerează orchestrații Ogoi Georgescu. Cum?... Stat așezat pe temelii țărănești? Dar seamănă cu Statul celor mai nemernici parveniri... Și mă trudește și eu, ca Marin Dulgherul să pricep de ce jandarmul rănit nu este hrănit în spital; recunoșcător aș fi dacă mi-ar deslega cineva enigma...”

D. Șeicaru cunoaște însă secretul acestei situații nenorocite: este regimul partidelor politice așa zise românești, cari jefuiesc țara de 15 ani, fără încetare și fără cruțare, la adapostul unui sistem parlamentarodemocrat străin de interesele românismului și de neacuzările jărnimii.

Orice schimbare de guvern, care nu va însemna o schimbare de regim, nu va fi decât o nouă piatră zidită la cavoul României. Iată de ce socotim că putem cita aici articolul „Momentul prefacerilor radicale”, apărut în „Țara Noastră” (8. XI):

„Oricine își poate da seama de imperativul zilei, de nevoile reale și nu aparente, ale unei radicale schimbări de concepții și metode. Am spus-o în nenumărate rânduri și nu e rău dacă insistăm pentru a deschide ochii și celor din urmă orbi: nu acest guvern e epulzat, ci însuși regimul de astăzi, nu regimul național-țărănesc, ci regimul politic general. Pretutindeni își fac apariția semnele de oboseală și de revoltă împotriva crezului politic de astăzi, a metodelor care-l servesc și a oamenilor care-l exploatează... E vorba de o criză organică, de un defect esențial de structură și nu de o proastă aplicare a regimului politic. Momentul e al prefacerilor radicale, al transformărilor de structură, nu mai e vorba nici chiar de o ajustare a vechilor concepții la noul realități, ci de pășirea aceluia care nu mai corespund nevoilor de astăzi și inocularea

lor cu noul decalog al vremilor de totală răsturnare care se anunță”.

Decât, numai, ce încredere putem avea în cei cari au așteptat până în ceasul al doisprezecilea ca să vadă această realitate, pe care au combătut-o și au negat-o ei înșiși până ieri? Cu atât mai mult cu cât alții, în frunte cu Corneliu Codreanu, poartă neclintită de 11 ani stindardul regenerării naționale, posibilă numai printr-o totală prăbușire a putregăului politic și social care ne copleșește. Și apoi, nu este vorba numai de schimbare de concepții, care poate să fie o simplă schimbare de naravuri: Este vorba de spiritul cel nou care trebuie să însuflească opera de reconstruire a României, spirit pe care nu-l au și nu-l pot avea oamenii care au contribuit efectiv la prăbușirea ce amenință să ne acopere total.

Spirit pe care, o spunem cu toată obiectivitatea, nu-l are decât Garda de Fier și nu-i animă decât pe legionarii Capitanului. Ceilalți sunt optimiști zilei de azi, foști fripuriști ai zilei de ieri...

HITLERISMUL SASESC

Nu vom reproduce toate ineptiile dezbătute în presa semită cu prilejul alegerilor pentru consiliul național-săsesc din Ardeal, căci ne-ar trebui mai multe pagini... Ne vom mărgini să reproducem câteva pasagi din articolul lui L. Popescu Nasta („Adevărul”, 8. XI), cu privire la această chestiune:

„S'a creiat situația paradoxală că național-socialiștii d-lui Fabritius s'a se găsească alături de naționaliștii-extremiști ai d-lor Zelea Codreanu sau A. C. Cuza. Două curente cari se bazează în fond pe aceeași teorie romantică a raselor și care în mod evident și în chip logic trebuie să se excludă una pe alta. D. Fabritius sprijinește pe naționaliștii integrali români, a căror primă datorită programatică și de constiință ar fi în cazul când ar ajunge vre-odată la putere în țara noastră, să exterminare sau să-l alunge pe național-socialiștii de altă rasă ai d-lui Fabritius”.

Câte afirmații, alătea absurdități: curente cari urmăresc scopuri identice nu se pot exclude, ci dimpotrivă merg paralel pe aceeași cale. Iar naționaliștii integrali români din Garda de Fier, singurii pe care îi recunoaștem ca atare și de care ne ocupăm, nu pot avea nici decum intenția să suprimare pe sași: am spus-o noi înșiși chiar în numărul 5 al „Axei”, când hitlerismul săsesc era încă necunoscut, cu față de minoritatea săsescă, un stat legionar românesc nu poate avea decât simpatie — bine înțeles, cum a precizat denunț, camaradul Ionel Moța, atîta vreme cît naționalismul săsesc nu e îndreptat împotriva națiunii române.

Cît privește afirmația că

sașii sunt de altă rasă decât românii, ea e caracteristică pentru lipsa de inteligență și de pregătire intelectuală a redactorilor unor foi cari fac zilnic paradă de intelectualitate: popoarele germanice și popoarele latine sunt toate a-ri-ce, din ramura indo-europeana: ele sunt numai diferite ramuri ale aceleiași tulpine.

Dar să cităm puțin mai departe:

„Punctul de temelie al programului hitleristilor din Ardeal este același cu al Berlinului de astăzi: combaterea prin toate mijloacele a celor de altă rasă, ceea ce se traduce în primul rând prin excese antisemite... Sperăm că experiența electorală de Duminică va inspira și d-lui președintele de consiliu alte idei față de importanța și primejdia acțiunii d-lui Fabritius, decât toleranța binevoitoare de până acum”.

Aci, naivul d. Nasta, și-a dat armele pe față: ceea ce-l doare pe d-sa, stipendiat al jidanilor dela „Adevărul”, este antisemitismul sașilor! Cîtă obiectivitate!... Și ceea ce nu poate înțelege d-sa, care recomandă și imploră toleranță nefărmurită pentru jidanii cotropitori din România, este aparența toleranța față de o minoritate creștină prietenoasă! Și mai sunt încă oameni cari pretind că redactorii foii semite din Sărindar, sunt inteligenți...

Pentru a termina pe azi cu acest subiect, cităm câteva înțelepte fraze din articolul „Crisa politică a sașilor” („Epoca”, 8. XI):

„Din punctul de vedere național săsesc, lucrurile însă se schimbă. Faimoasele fronturi și solidaritatea sașilor sunt de acum sparte. Diferența politică ce s'a strecurat între ei va fi de durată. Și această dihonie va fi numai spre pagupa lor. Teama că național-socialiștii sași vor face politica Berlinului, nu e de luat în considerare. Prin numărul lor redus și prin spațiul enorm ce-l separă de Germania, sașii Ardealului nu vor putea face, niciodată, practică vorbind, decât o politică ce s'ar putea încadra în politica statului român... Propriu zis „trîmf d-lui Fabritius”, este criza politică a poporului săsesc, care, din punct de vedere național românesc, nu prezintă nici un pericol. Atenția stăruitoare ce se dă în presa din București acestei crize, nu e de loc motivată”.

Decât prin considerațiile de ordin strict semit, de care am amintit mai sus.

CEIACE ERA DE DEMONSTRAT

Din zilnicele articole în care „Voința” lui Scutaru injură Garda de Fier, fără a avea curajul să o numească, botezându-i pe legionarii drept „hitleristi”, vom cita aci numai concluziile articolului „Curentii fără justificare” de H. L. Scion, articol apărut în numărul dela 8 Noiembrie.

Bine înțeles, curente fără justificare sunt curente naționaliste românești!

Și atunci, metoda lui Hitler nu rezolvă o problemă (cea minoritară) nici la el acasă și cu atât mai puțin la noi unde si-

tuatua este cu totul de altă natură și unde problema nu a fost pusă decât din prea mare simpatie și subită dragoste pentru poporul german. Iată dar că extremismul nostru de dreapta nu-și găsește temelia nici în situația noastră prezentă în care suntem, pentru a-părarea vîetii noastre de Stat indisolubil legat de Franța și Anglia, de Iugoslavia sau Cehoslovacia, nici în tradiția noastră... Ce vor putea face la noi palizii apostoli ai lui Hitler, cînd totul le stă în drum? Nimic mai mult decât să adune în jurul lor o mîna de naivi ușor de convinși sau de speculati cu care vor dispărea foarte curînd ca toate lucrurile lipsite de sens”.

Să luăm și noi metodele aceste afirmații care au totuși un sens și să vedem ce rămîne din ele:

A susține că antisemitismul românesc e copiat după cel german, cînd noi suntem naționaliști și antisemiți dinainte de război, este evident o prostie!

Iar problema minoritară e la noi mult mai acută și mai primejdioasă decât în Germania — așa că lucrurile sunt tocmai invers de cît vrea să le prezinte „Voința”. Și nu vedem de ce suntem așa de indisolubil legați de Franța și de Iugoslavia, cînd aceste țări nu se sînt deloc legate de noi decât pentru satisfacerea propriilor interese și fără să fiină nici un moment seama de interesele noastre. Dacă Franța, de pildă, ar cumpăra dela noi petrolul de care are nevoie și pe care și-l procură dela Soviets, toată criza noastră financiară ar dispărea: din taxele vamale de export și din impozitul pe cifra de afaceri ne-am putea echilibra bugetul.

Dar evident „Voința” nu se poate gândi la interesele românești, ci la cele ale Franței: Ceea ce era de demonstrat. Cît privește ultima afirmație că naționalismul românesc e compus dintr-o mîna de naivi care va dispărea foarte curînd, nu ne luăm osteneala să o calificăm sau să o combatem. Dar dacă ar fi așa, e sigur, că „Voința” nu se va ocupa de noi, după cum e sigur că „Adevărul” și „Lupta” nu ar insinua și insulta zilnic. Iată pe Scutator-Blumenfeld care în „Adevărul” (8. XI) scrie cu încheiere la reportajul dinaintea audienței d-lui Valda:

„Drept încheiere, o notă, pentru a reda zvonuri insistente, care circula în ultimele zile. Se asigură, într'adevăr, și nu din surșă de mîna a zece, că în constătuirea de la d. Tibulescu la care au participat d-ii Valda și C. Argeșoiu, s'ar fi decs ca d. Valda să ceară regelui, între altele, adeziunea pentru reintroducerea stării de asediu... pentru a trece efectiv la reprimarea, cu ultima energie, a mișcărilor extremiste”.

Ani de zile cînd starea de asediu a fost intrucâtva necesară pentru reprimarea comunismului, „Adevărul” cu toți Blumenfeldii au țipat ca din gură de șarpe împotriva stării de asediu. Astăzi o cer cu aceeași energie împotriva Gărzii de Fier. Sărmanele convingeri liberalo-democratice!

Iar „Lupta” („Byzantinopolis”, 8. XI) îndrăznește să scrie că la Ateneu, Duminica trecută, a fost o încăerare între grupurile extremiste, care au proferat invective la adresa Coroanei.

Mare-i prostia jidanilor hrăniți de Fagure!

REGIONALISM ?

D. Valer Moldovanu, fost director ministerial al Ardealului, parasponis pe Dumnezeu și pe „Regăteni” pentru că de câțiva ani e numai un simplu parlamentar, a descoperit o soluție quasi-genială pentru remedierea crizei: O incredințea „Adevărului”, prin pana lui V. Munteanu: „Un singur partid regional, rupînd orice legătură cu partidele existente”.

Foarte frumos și foarte nimerit să rupă legăturile cu celelalte partide, pentru că un partid nou nu poate decât aspira la aceeași friptură care e bugetul statului. Dar de ce regional? Ce e de vină poporul românesc, ce sunt de vină bieții țărani români amărâți, dacă și deoparte și de alta a Carpaților nu s'a făcut timp de 15 ani decât infamă politică de partid, recte de căpătuire? Soluția pe care d. Moldovanu o comunică d-lui Munteanu ar fi comică dacă n'ar desvălui o tristă mentalitate care persistă încă 15 ani după unire: Ea e mentalitatea omului politic de partid, care înțelege să se răzbuie împotriva fărăi pentru deziluziile la care l-au dus prea marea sa ambiție egoistă. Și atunci nu ne temem, nu ne putem teme de reînvierea unui regionalism ardelenesc, care a murit odată pentru totdeauna. Ceea ce susține d. Moldovanu (Valer) nu mai are nici o importanță. Dar arată încă odată, în chip evident, că generația tânără trebuie să taie punțile care o mai leagă de generația veche, pentru ca spiritul de sacrificiu pentru țară și neam de care ea este animată nu poate fi împărțită de ciurcurile vieții noastre politice.

Cine într'adevăr înțelege, trebuie să înțeleagă odată.

ZYRAX

FARA COMENTARII

Funcționarii superiori evrei de la C. F. R., directori, inspecții și șefi de servicii.

Șef la secția L. 2 București, ing. Goldenberg.

Șef la secția L. 3 Buc. est, ing. Reinhorn.

Șef la secția L. 5 Sinaia ing. Brief.

Șef la secția L. 7 Constanța, ing. Seni.

Șef la secția L. 8 Medgidia, Gutman.

Șef la secția L. 9 Buc. Nord clădiri David-escu.

Șef la secția L. 11 Buzău Engler.

Șef la secția L. 12 Titu Kromek.

Din 11 șefi de secție, 8 sunt evrei.

Inspecția I L. întreținere, ing. Klein.

La exproprierea ȘIPEREA, fost șeful secției L. 10.

Directorul L. D., biroul stațiilor, ing. Lichtendorf.

Directorul L. D., convenții, Hirsch, șeful ordonanțării și convențiilor.

Ing. Meissner fost la L. 4 Plocești, mutat la Iași în calitate de inspector conducător.

Sunt posturi pe unde circula toată gestiunea căilor ferate, în ceea ce privește procurarea materialului de întreținere!

D-I A. C. CUZA ȘI DEMOCRATIA

de MIHAIL STELESCU

Cetind acest titlu toată lumea va crede că este vorba de atitudinea categoric contrarie a d-lui A. C. Cuza față de democrația jidănească, cunoscut fiind cazul doamnei sale de nationalist intransigent și atitudinea sa ostilă față de jidani, coportori ai democrației în toată lumea.

Nu. Domnul A. C. Cuza a jînut să fie veșnic elegant și nu i-a plăcut niciodată să poarte prea mult o haină ideologică, pentru a nu se prezenta lumii cu un costum vechiu și uzat.

Domnul A. C. Cuza a devenit de curând apostolul întocat al democrației, tot așa cum a devenit și a rămas de acum câțiva ani apărătorul neobosit al parlamentarismului.

Astăzi domnul A. C. Cuza găsește că nu democrația e de vină că merg lucrurile prost și mai mult, L. A. N. C. va fi adevărata apărătoare a democrației.

Acestea le-am găsit — trebuie s'o mărturisesc — cu profundă surprindere, scrise în „Apărarea Națională” la Note, unde d. Mucitescu comentează entuziasmat și citează admirativ pasagi din „discursul epocal” — adevărat epocal — rostit de d. A. C. Cuza la ședința tineretului L. A. N. C., din 19 Octombrie a. c. și anume: „O seamă de scriitori talentați, a spus d. A. C. Cuza risipesc zilnic energie și trudă, pentru a lupta în contra democrației, acuzând-o pe aceasta ca fiind cauza tuturor dezastrelor după urma cărora, Tara se găsește în mare suferință — incomparabilă eroare.

„După război, Tara a fost condusă de dictatura partidelor care au guvernat împotriva voinței poporului și deci împotriva imperativelor democrației.”

Și sprijinit pe această argumentație logică, d. prof. A. C. Cuza, a pretins pentru L. A. N. C. MERITUL de a fi adevărata apărătoare a democrației, în numele căreia d-sa cere intrarea în litera constituției (și cu articolul 7 ?).

Deci d. A. C. Cuza găsește că este o incomparabilă eroare faptul că se atribuie democrației haosul economic și social în care ne sbatem. Dictatura e de vină. Voința poporului a fost călcată în picioare de dictatura guvernelor împotriva imperativelor democrației. Exact teoria „Adevărului” și „Dimineții” care nemulțumite nu desmășul prea dulceag al democrației actuale ar dori un desmăș asemănător celui din Rusia Sovietică.

Voința poporului? Care popor? Cel victat de corupția practicilor democratice? Nu s'a exprimat această voință întregă și liberă la primele alegeri național-tărăniște întărind la guvern un partid emanamente democratice ales și guvernând în cadrele imperativelor democrației?

Se miră d. Cuza că guvernele democratice au recurs la false atitudini dictatoriale. Aceasta arată eloquent incapacitatea democrației care e silită să recurgă la compromisiuri și la teroare. Atitudinea guvernelor n'a fost și nu este dictatură, este teroarea neputinciosului, cruzimea posttronului. Dictatura e sinceră, fătă, ea este expresia poporului calitativ nu cantitativ, este voința etnicului care urmează o singură cale printr-o singură constanță și o singură voință. Suveranitatea

acelora de aceeași limbă, în hotarele dezvoltării lor biologice, printr'un singur OM, expresia însăși a valorii lor și aspirațiilor lor. Iată dictatura. Dictatura suveranității naționale. D. A. C. Cuza dorește însă să ne servească cu o democrație perfectată, adică o alunecare către subjugarea suveranității naționale „tuturor principiilor false de umanitarism, dreptul omului, și tot cortegiul de principii judecomasonice care stau la baza democrației internaționale.

Ce au aplicat guvernele așa zise dictatoriale de către d. Cuza?

Au aplicat democrația în cea mai pură accepție a ei. Democrația tolerantă, democrația nerresponsabilității și a jafului, democrația care a sfărâmat crucea și credința, care a sugjugat biserica intereselor materiale, democrația care a abdicat de la prestigiuul demnității naționale prin aservirea politicele sale externe tuturor sugestiilor și intereselor unor așa zisi aliați. Democrația care

a împiedicat procesul de sudură dintre frați. Guvernele, și-au bătut joc de Tara rând pe rând, fugind de la răspundere prin ajutorul nerresponsabilității democratice, floare a parlamentarismului imbecil și nul. Dictatura: Ea răspunde prin capul sefului ei și prin viața celor ce o aplică.

Dar unde mai este antisemitismul domnului A. C. Cuza atunci când se integrează democrației? Ce va zice noua sa stăpână de intoleranță sa față de așa zisi aliați? Voința po-

porului domnule Cuza nu este democrația, deoarece în primul rând ea este o voință, și în al doilea rând ea este națională, deoarece poporul nu este format din cetățeni ci din cei de același sânge, rasă și credință.

Oare a uitat d. Cuza că ne-a învățat când-va pe noi aceștia mai tineri că democrația jăsnită din geniala și diabolică concepție ai lui Jean-Jaques Rousseau, are scopuri bine definite, nu pentru fericirea popoarelor, nu ca o formă nouă de guvernare, ci pentru disoluția națunilor închegate, pentru fărâmițarea lor, hotarelor lor, credinței lor, limbei lor și ajungerea la un imperialism judeo-masonice de d. strugere a creștinismului și de aservire a arlanismului?

N'a cetit oare d. A. C. Cuza evanghelia naționalismului marului Paulescu?

N'a cetit și n'a verificat erorile democratice ale revoluției franceze și scopurile ei ascunse? Democrație promovatoare a cultului rațiunii, a unei limbi internaționale, a unei societăți a națunilor, primul pas spre d. strugerea granițelor naționale.

Dar de ce să mă mai întreb în zadar. D. A. C. Cuza mă-a răspuns anticipat. Sunt lămurit.

A. C. Cuza apostolul naționalismului integral sintetizat în cuvintele: „România a românilor”, conducătorul unui organism până acum câțiva ani, viu și în afară de partide, deci anti-democrat și anti-parlamentar sintetizat și el în cuvintele: „Liga nu este și nu va fi niciodată partid”, cel care ne-a arătat dezastrul la care ar ajunge Tara, căzând prin intermediul democrației partidelor în comunismul răsăritean, pentru noi, acest om a murit.

Primind să prezideze o Cameră democrată pentru a fi puc în situația de a ratifica alegeri de deputați jidani; făcând apologia parlamentarismului — instituție democratică — primind decorații dela guverne democratice; uzând de mijloace demagogice-democrate prin minciuni spuse poporului și anume: în campania electorală imitând Garda de Fier și cerând pedeapsa cu moartea pentru defraudatorii banului public prin manifeste, pentru ca în Cameră să declare că pedeapsa cu moartea este o prostie; votând starea de asediu pentru a întări un regim democratic nedorit de popor — deci votând și în contra voinței poporului; — preparând terenul pentru a lăsa la conducerea organismului său politic un fost mason și azi clamând pentru dănsul cinstea de matador al adevăratei democrații, d. A. C. Cuza și-a scris testamentul său politic.

Pentru noi tineretul acestei țări care purtăm în rîni binefacerea acestei democrații mult iubite de Domnia Sa, d. A. C. Cuza este mort. Mort pentru noi, mort și pentru Tara.

Dacă ar mai fi viu ar trebui să poarte alt nume, pe care eu din respect pentru părul lui alb și pentru niște cărți citite al cărui autor mi-a fost drag odată nu-l pot pronunța.

Dar mai există Tara, care se se va pronunța în clipa când va sesiza adevărul. Ea însă va fi nemiloasă, căci ea nu iartă nici odată pe cei care o trădează.

CUM SUNTEM

de ALEXANDRU CANTACUZINO

(Continuare din pag. 1-a)

exasperate, și instrăinate una de cealaltă în Europa de astăzi. Dar Internaționala Comunistă și Internaționala Socialistă nu instrăinează oare lumea muncitoare de cea capitalistă.

Simțul eului colectiv cum îl simțim noi în tiparul națiunii, este una din achizițiile hotărâtoare ale secolului nostru. Acest nou simț colectiv național este mai conștient mai activ, mai intens, decât diversele simțiri colective internaționale cunoscute în istorie, spre exemplu: simțul colectivității creștine și culturale în Evul Mediu, simțul colectivității diferitelor internaționale capitaliste și muncitorești din anii trecuți.

Cântărilor relele pricinuite de colectivitățile internaționale cari se combat, fără jenă de a lovi interesele naționale, față de aceste vătămătoare unități internaționale, noțiunea colectivității integrale în limitele națiunii se dovedește ca superioară în eficiență și superioară în țărnie sufletească.

Naționalismul nostru, altfel zis simțul eului nostru colectiv, cuprinde o soliditudine intensă pentru conaționali noștri, o frățescă umanitate și solidaritate față de toți membrii corpului național. Eul colectiv devine o realitate a simțirii noastre.

Răsturnând barierele de clasă și de castă, sfărîmând facțiunile întemeiate pe profituri reciproce, pe complicități de câștig, pe trafice de avantajuri noi suntem conduși de noua noastră concepție de viață și

de simțul nostru al binelui colectiv, și suntem mai apti să muncim pentru prosperitatea tuturor. Intre noi a dispărut dealtminteri respectabilitatea legată de bogăția individuală.

Acest simț al eului colectiv este și o necesitate de circumstanță. În vremurile părinților noștri, Europa și mediul răvnea să se împlinescă rosturile sale personale de existență, rosturi acceptate de ei și dinainte plătute, adică realizarea progresivă a unei ambițiuni dorite în tinerețe, agonisirea unui patrimoniu, un câștig de considerabile sociale, trimiterea copiilor la școale superioare, cucerirea unui viitor tihnit în oădina înstrăită, un trai mai bun, o casă la țară. Acest cerc de ambițiuni personale limitate, precum și speranța de a le realiza cu timpul sau multumirea de a le fi realizat, înfrână, disciplina, persoanele din ge nerațiunea trecută, le solidifica într'un cadru particular, într'o ordine socială liberă.

Nimic asemănător nu înfrânăză tineretul de astăzi. Ne simțim abia un instrument, un mecanism al unui motor complex. Cei mai ambițioși răvneșe să devină un mecanism principal. Rostul fiecăruia nu mai este dinainte indicat și măsurat de intențiile individualității sale și de posibilitățile ce i se deschid. Rostul nostru nici măcar nu-l mai întrezărim. Acesta este determinat de utilitatea fiecăruia în colectivitate. Utilitatea noastră este însă o valoare schimbătoare.

După cum utilitatea fiecăruia dintre noi se urcă sau scoboară, funcțiunea și atribuțiunea fiecăruia dintre noi se modifică. Niciodată destinele individuale nu s'au împlinit atât de strâns cu soarta colectivității.

În aceste condiții faptele noastre greu se mai desfășoară pe o linie de sfârșiri tinzând la realizarea unui țel particular, a unei preconcepționate ambițiuni de viață. Activitatea noastră este intrucâtva mecanizată, înghebată în colectivitatea națională, ca într'o uzină.

Aceasta este ambiția în care a crescut simțul eului colectiv, și a răsărit în sufletele noastre exaltarea națiunii ca o entitate superioară, astfel s'a valorizat un mod de viețuire colectivă, preferabilă existenței individuale strămate cu țeluri de jericire în oădina.

Fericirea individuală apare ca o idee învechită, iar goana după câștiguri spre a fi cât mai devreme scutiți de a munci, apare ca un atentat la binele și la unitatea colectivă.

Drept consecință, își dă duhul și noțiunea profitului individual, care constituia stimulul de seamă al civilizației precedente. Acestel noțiuni și vom pune o cruce însemnată în cimitirul valorilor bătrânești.

Voi cerceta și dezvolta, într'un articol viitor, alte aspecte ale simțului eului nostru colectiv și voi indica alte valori educative ale lumii care se ridică.

ALEXANDRU CANTACUZINO

POLITICA PROFESORALA

de TRAIAN BRAILEANU

(Continuare din pag. 1-a)

făcând politică profesorală, va aduce națiunii mai multă pagubă decât folos.

Mal ales în mișcarea naționalistă dela noi politica profesorală a fost dezastruoasă.

„Garda de fer” are meritul că încearcă să scape mișcarea naționalistă de influența nefastă a metodei profesorale și de a-i tămădui și pe unii profesori, intrați în organizație, de metodele lor profesionale. Dar primejdia încă nu et înlăturată. Dinăuntru și dinafară profesorii (de toate categoriile și profesiunile) amenință cu ura și dragostea lor să incurce acțiunea Gărzii.

Nu mai avem nevoie de teoria naționalistă! Teoria e bine stabilită. Știm cu toții că Statul nostru, și orice Stat din lumea nu poate fi puternic decât prin solidaritatea națiunii stăpânitoare și prin înfrânarea energică a peftelor de dominațiune politică a străinilor — fie că ei se află în afară sau înăuntru hotarelor Statului. Știm că la noi jidani sunt dusmani cel mai primejdios. E bine că au fost profesori cari au avut curajul să spună acest lucru fără înconjur și să chema tineretul la luptă împotriva năvălitorilor. Cinste și recunoștință acestor profesori! Dar și tineretul și oamenii matim trebuie să ceară dela aceștia profesori să renunțe la politica practică, dacă n'au aptitudinile de oameni politici și aceasta chiar în temeiul teoriei politice.

Și, în sfârșit, problema pro-

fesorilor politicieni trebuie pusă și analizată în toată întinderea ei.

Cum se poate ca atâția profesori, universitari în primul rând, să facă politica practică și să poată fi totodată profesori adevărați, oameni de știință? Rolul Universităților și al profesorilor trebuie bine determinat chiar în lumina doctrinei naționaliste. Statul nostru e un Stat național, Universitățile sunt cele mai înalte instituții de cultură în acest Stat național; se poate înțelege ca profesorii acestor Universități să facă altă politică decât politica națională? Se poate ca la o Universitate cum e cea din Cernăuți să avem cinci profesori șefi de partid și opti zece cu pretenții de a deveni șefi? Iar pe de altă parte lefuri nepătite, bibliotecă de ani de zile fără bani pentru cărți și reviste, laboratoarele fără instrumente, etc.! Politicianismul a ucis Universitatea și știința românească, iar profesorii fac politică profesorală. Ca încoronare a opereii avem la București doi profesori, sociologii, miniștri de instrucție, dintre cari cel puțin unul foarte absolutist, iar celălalt un cunoscutor adănc al sociologiei satului!

Dacă totuși acești profesori, buni profesori cei mai mulți, ar fi numai profesori români, Universitățile ar fi toate naționaliste, cum, pe de altă parte, politica naționalistă ar fi în câștig dacă profesorii naționalisti

n'ar fi și politicieni naționalisti.

Prin acestea m'am judecat pe mine și sentința e definitivă. Ea a fost pronunțată înainte de doi ani și n'am făcut apel. De doi ani n'am scris nici un articol politic, de doi ani n'am fost la București și restul vieții sper să mi-l pot petrece fără a avea ambiții politice. Dar nu fără a cerceta și studia oamenii și viața socială.

Aceste cercetări și studii, teoretice dar legate indisolubil de practică prin orice teorie adevărată) m'au apropiat de „Garda de fer”. Această organizație politică împlineste toate condițiile pentru a desăvârși opera de consolidare a Statului național român.

Această constatare se sprijină pe observația faptelor și a oamenilor. Dacă aș face politică practică și aș vrea să devin deputat, ministru, etc. m'aș înorie în „Garda de fer” și aș prefera, ca bun profesor, un post de conducere. Aș putea spune că sunt mai bun politician decât profesor, în sfârșit aș găsi destule argumente pentru a justifica pretențiile mele.

Dar rămân deocamdată în domeniul teoriei, și, lăsând la o parte nădejdele mele de mărirea viitoare, voi încerca într'un articol viitor să precizez situația „Gărzii de fer” în ansamblul curentelor politice de la noi.

TRAIAN BRAILEANU

MIHAIL STELESCU

Marea ediție Mihai Eminescu

(Poezii de Mihai Eminescu îngrijite de C. Botez. Cultura Națională).

de OCTAV ȘULUȚIU

Eminescu a fost până azi o bielucă și al unui mare cult și al unor erezi mai mari. S'a întâmplat cu el ceea ce se întâmplă cu cele mai de seamă genii: a fost prefuzat de fiecare pentru ceea ce îl convenea fiecăruia. Căci asemenea oameni cum a fost el, sunt coplesitori și cuprind în esența lor o multiplicitate de fețe, așa încât pot servi drept călăuză și exemplu tuturor cauzelor, chiar și celor care se contrazic între ele. Eminescu poate fi revendicat ca poet fie de revoluționarii romantici, fie de clasicii cumpătați, iar ca gânditor politic când de naționaliști, când de revoluționarii de stânga. E drept că acestia din urmă îl pot revendica pe Eminescu numai printr-o răstălmăcire a numitor opere poetice ale lui. Drept mai e însă și că se găsește totuși în opera lui ideea de stânga, tendințe utopice către o societate mai bună sau împătimiri cu proletariatul. Erezile încep însă de acolo de unde aceia cari-și exemplifică atitudinea sprâncind-o pe Eminescu, îl reduc prin acordarea unei importanțe numai unei anumite laturi a personalității lui. Protestând contra ezezilor pradă cărora a căzut Eminescu, Ion Călugăru atacă pe A. C. Cuza că a făcut din Eminescu icona naționalismului românesc și a conservatismului.

Și acest Călugăru de ocazie spune: „Naționalismul însă ca și conservatorismul poetului, credem noi erau trăsături esențiale”. Imi place să scriu această cronică polemizând căci nu va fi niciodată destulă venumență împotriva pretinșilor critici, împotriva falsilor eugeților. Ion Călugăru atacă pe A. C. Cuza că e unilateral în aprecierea lui Eminescu, cere un Eminescu integral și apoi cade și el în unilateral când spune că naționalismul și conservatorismul poetului erau trăsături secundare. (De altfel I. Călugăru e meșter în contradicții: după ce protestează că Eminescu a fost idolatrizat ca tip cultural, vrea o ediție Eminescu integrală, căci aceasta e o necesitate culturală. Vasăzică I. Călugăru e cam pentru-contră cultură!)

Eminescu e mare pentru că în el se cuprind toate atitudinile sănătoase. El nu e mare pentru că e naționalist nici pentru că e național, nici pentru că e genial în poezie, nici pentru că e revoluționar în poezie, nici pentru că are o eugenie profundă, ci pentru că este toate acestea la un loc. Pentru că e o sinteză de calități, de aceea Eminescu e un geniu. Complexul Eminescu e indestructibil și naționalismul ca și conservatorismul poetului nu sunt trăsături nici esențiale, dar nici secundare: ele fac un corp cu întreaga operă a lui. Eminescu e cel mai strălucit exemplu că pentru a crea o valoare trebuie să intruși calități etnice, estetice și metafizice. Căci opera lui e românească, e frumoasă și e profundă.

Dar nu bănuim că Eminescu poate fi obiectul unei alte erezi, mult mai grave și mai funeste. Întorcându-mă la afirmațiile lui Ion Călugăru, iată ce găsesc:

„... Fîndcă Eminescu circulă numai ca legendă. Dar nu este autor octil. Nici poetul, nici prozatorul, nici pamfletarul nu s'au impus lectorului. Eminescu este un model citat de către acei cari nu-l cunosc; ca să convingă literatul că nu trebuie să-și îngăduie libertatea dea gândi, a descoperi forme inedite și a depăși sfînta obișnuință. Eminescu ca e a făcînd o revoluție, pe vremea sa este dat drept pildă de reacțiune, ordine artistică și mai tînu câte erezi!”

Prima parte a acestei afirmații este eronată căci nici un scriitor român nu e mai citit, mai subit și mai cunoscut de-

cît Eminescu. Îl cunoaște cine nu te-astepti și îl recită oricine, unde nici nu vrea. E învățat la școală și e poate singurul autor român despre care se vorbește cu sfîntenie și care e învățat cu prima pasune și conștiințozitate. Îl savurează elevii și les din băncile școlii cu dragostea pentru el. (Personal mărturisesc că la școală l-am învățat pe Eminescu și de acolo îl cunosc și-l iubesc). Dar ca să știți aceste lucruri trebuie să îl trecut prin școală!

În al doilea rînd I. Călugăru creează o erezie nouă: *Eminescu a făcut o revoluție în vremea sa și deci nu poate fi dat drept pildă de ordine artistică!* Iată o enormitate. Că Eminescu a revoluționat poezia română e incontestabil. Dar mai incontestabil e că Eminescu a creat acea ordine artistică fără de care nu se poate crea. Eminescu a fost un clasic, în sensul că a urmărit o perfecțiune în poezia lui și amine o perfecțiune atât în formă cât și în fond. A fost revoluționar pentru că a dus ceva nou în literatură. Dar acest nou n'a fost la el pretext ca să dizolve o cultură ca să distrugă forțele creatoare ale unui neam, așa cum încearcă mulți revoluționari impotenti din vremea noastră. Eminescu poate și trebuie dat ca exemplu de ordine artistică. Și acest lucru îl dovedește marea ediție a poeziilor lui, alcătuită de Constantin Botez.

Mihai Eminescu a urmărit toată viața lui perfecțiunea. Scriind odată despre cartea lui C. Botez despre viața marelui poet, spuneam că tocmai acest fapt trebuia să-l acuzentze și tocmai acest fapt l-a sugerat numai fără să-l apotundeze biografia lui care de altfel e foarte bună. Toate șoavele din viața lui Eminescu se explică printr-o excesivă scrupulozitate. Eminescu nu putea suferi gîndul că n'a făcut ceva desăvârșit. De aceea exagera scrupulele și când spre exemplu îl chemase Măiorescu să-l dea o catedră universitară Eminescu tot amănă venirea fîndcă simțea că nu e perfecțiune îl spunea că nu e destul de pregătit pentru aceasta. Același simț îl face să fie atât de aspru în scurta lui carieră de profesor de limba germană sau în activitatea de revizor școlar. Aceiași aspirație nescăpată spre perfecțiune stă închisă în toată opera lui și mai ales în poeziile lui. În ce privește pasiunea de a fi perfect numai Caragiale mai poate fi comparat cu Eminescu și poate că maestrul umorului român nu va fi folosit puțin în această privință influența și apropierea de marile poezii.

Ediția poeziilor lui Eminescu, îngrijită de C. Botez este edificatoare în această privință. Eram conștii dinainte de perfecțiunea armoniei poetice eminescine. Bănuim de mai de mult toată truda care se ascundea înapoia unui vers impecabil, printre rîndurile unei strofe din care nu se poate schimba nici-un cuvînt, nici-o literă. Dar ediția de față

nu ne mai lasă pradă ipotezelor, ci ne înfățișează în mod științific tot travaliul eminescian de căutare a perfecțiunii. Eminescu este incarnarea perfecțiunii poetice românești. Ediția lui C. Botez este istoria acestui încercări.

Căci în vremea când a apărut Eminescu limba poetică nu fusese supusă legilor poeziei. Vocabularul suferea de o sărăcie monotonă și uscată, iar sintaxa era rigidă, improprie întorsăturilor și incorporărilor de sentimente, idei, imagini. Eminescu a creat din acest instrument rudimentar un instrument bogat și flexibil. Sub puterea lui de invențiune vocabularul s'a îmbogățit, iar sintaxa a cedat materiei psihologice. Dar mai mult decît puterea de invențiune a avut un rol în această

flexibilizare a limbii poetice: munca meschină, munca aridă de zi la zi.

Ediția lui C. Botez cuprinde două mari părți: prima e culegerea poeziilor complete în forma definitivă (afară de postume) și a doua e culegerea celor mai de seamă și celor mai multe din variantele acestor poezii. La urmă, C. Botez s'a ascuns într-o postfață, modest și acoperit de greutatea unei munci imense.

Ei bine, acele variante cari reprezintă toată vasta muncă a poetului cu limba imperfectă din vremea lui și mai ales cu inspirația lui, sunt o comoară pentru studiu. Aceste variante sunt o desmîșnire adusă aceluia cari au făcut din Eminescu icona inspirației desfrînate și frenetice, icona unui revoluționar dărîmător ne bun de tradiții și instituții. Dimpotrivă ele arată un creator mîgălos și plin de răbdare. Durerea răbdare, care inclina pe poet de câte 20 și 30 de ori asupra aceleiași poezii. Am arătat cum numai din sonetul Venetiei se găsește vreo 20 de variante (întregi ori numai pentru părți și versuri izolate). Trebuie să urmărești mersul și creșterea acestor variante pentru ca să vezi ce grosolan erau la început unele versuri și ce agile și delicate, ce muzicale au ajuns până la urmă. Eminescu n'a avut temperament

de revoluționar, orice s'ar zice. El a avut temperament de giuvaergiu, de clopitor de diamante, de sculptor în metal prețios, dar nu de răsturnător vîrcanice de forme. Căta răbdare și căta minuție a necesitat acea schimbare a limbii poetice române, care se spune că a fost o revoluție, ne arată aceste variante.

Iată spre exemplu *Serisoarea I*. Sunt mai multe variante. Din prima formă, care cuprinde 180 de versuri, poetul a păstrat în forma definitivă 75 din totalul ei de 150. Parcă ne-am afla în plin secol al lui Boileau. Din 180 de versuri mai mult de jumătate sunt șterse! Din altă variantă a scos numai 92 versuri, între cari sunt și acelea scoase din prima variantă. Și pentru același poezie, Eminescu utilizează alte versuri din diferite poezii mai vechi, dar cu inspirație invidiată. Și acum iată aceste două versuri:

145 Intre ziduri, printre arbori ce se scutură de floare,
146 Cum revarsă luna plină liniștita ei splendoare!

model de corectitudine și de muzicalitate desăvârșită, bazate pe aliterația lui R, au fost într-o altă formă:

145 Pe ziduri vechi, prin arbori cu tenera lor floare
146 Revarsă luna plină frumoasă ei splendoare.

*Tenera (tânara) floare a izbîi urât urechea poetului care de altfel a și vrut să arate însă și mișcarea de scuturare a florilor din arbori și de aceea observăm schimbarea. Iar *duoasa* splendoare a lui era de un gust inelocnic, pe care l-a înlocuit cu succes *linștita*.*

O poezie ca *Dintre sîtle de catarge* a avut în prima ei formă 8 strofe dintre cari poetul a păstrat 4 numai. Și iată cum era prima spre exemplu:

A corăbiilor soarte
Părăsîndu-și malurile
E ca'n lume să le poarte
Vînturile — valurile.

Alterația din ultimul vers *vînturile — valurile* de o sonoritate sugestivă și singurul lucru bun ce-l putea păstra poetul. De *soarte* pentru *soartă* nu mai vorbesc: este studiat, iar versul al doilea nu se știe la cine se raportă, la *corăbi* sau la *soarte*. Această strofă a devenit:

Dintre sate de catarge
Câte luse malurile
Câte oare le vor sparge
Vînturile, valurile

Aci alterația se plimbă asupra consoanelor *t* și *l*. Iar termenul direct *corăbi* a fost înlocuit prin poeticul și evocatorul *catarge*. Muzicalitatea a căpătat o perfecțiune fără posibilitate de înlocuire a vreunui singura element din strofă.

Tot astfel din poezia LA STEAUA avem 12 variante. Este nespus de interesant avatarsul prin care a trecut această

bițuțerie de patru versuri. Mai întâi în toate variantele ea are mai mult de patru versuri. Iată ce monstru de nerecunoscut e prima strofă din prima versiune:

Din fundul cerului o stea
Au răsărit departe
Și luminînd abia, abia
Ea pare cuprînsă de moarte.

Iată și o altă variantă:

De mîi de ani pînă la ea
E călea ce desparte
Căci e asemenea c'o stea
Ce-au răsărit departe

Ideea exprimată într-o strofă, concentrată deci, o găsim în altă variantă în două strofe:

(Privește) pe ceruri
Răsare o stea
Ea tremură fainic
Se vede abia

Și ca să apară
O rază la noi
Se cere o mie
De ani innapoi.

Din aceste și din alte câteva forme, sovînde, poetul ajunge să închege aceste patru versuri fără cusur:

La steaua care-a răsărit
E-o cale-atît de lungă,
Că mîi de ani l-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

Și așa se întâmplă cu toate poeziile cu toate versurile lui Eminescu. Fiecare și cloșnit de zeci de ori, fiecare și cloșnit, tăiat din capete, lungit, scurtat, ajustat, până capătă forma potrivită. Nu e aci nimic din mîndria aparentă de improvizator în care-l înfățișau până acum pe poet incultii. În laboratorul acesta de variante nu-l mai recunoști pe poet și țesei năucit. S'ar putea lua fiecare poezie scrie studii întregi pentru a se arăta feul în care lucra Eminescu.

Pentru că Eminescu dacă a fost un mare poet a fost înainte de toate un mare muncitor. Inspirația lui a canalizat-o și a strîns-o în tipare aspre.

Revoluția lui e o revoluție a rațiunii, a ordinii și a perfecțiunii. E o revoluție făurită prin răbdare și pasiune, prin chinurile asupra obstacolelor și prin lenta răzbitare a lor. Eminescu a fost înainte de toate un perfect clasic, un desăvârșit bițuțer al limbii române. Și revoluția lui nu pornește împotriva unui academism steril, împotriva unor canoane rigide și vide, ci împotriva romantismului desfrînat. Eminescu e un reacționar intrucât e primul poet român care pune hățuri fanteziei creatoare, o disciplină, o organizează și creează un clasicism român, un clasicism care e singura formă posibilă de artă superioară. De aceea tuturor celor cari vor să facă din Eminescu icona dezordinii revoluționare, arătați-le ediția lui C. Botez în care vor vedea că Eminescu a fost icona perfecțiunii și a ordinii estetice, etnice și metafizice.

Citiți și răspândiți

APARE regulat BILUNAR

TEMEIUL CULTURII NAȚIONALE

de VASILE CHRISTESCU

Intr-un articol precedent am căutat să arăt că rostul statului cultural este în primul rând de a conserva elementele care asigură specificul național, în cadrul cărui se plămădesc creațiile culturale. În cele ce urmează vom încerca să luminăm puțin acest cadru și să evidențiem elementele caracteristice ale culturii noastre naționale.

Poporul nostru e un popor de țărani. Nu vom adănci cauzele care au determinat aceasta. Zămislit în cadrul romanității orientale, cu un bogat substrat tracic, amestecat cu elemente slave cu o structură sufletească ceva mai deosebită, poporul românesc a căpătat un suflet și o minte ce-i deosebesc profund de națiile înconjurătoare.

Pământul românesc e variat, privilegiile lui sunt veșele și incântă ochiul. Ca păstor ce-și pitmiba agale turmele dealungul pajiștilor, sau plugar ce-și lăsa sudoarea în brazda plugului, Românul s'a deprins să înțeleagă tainele și viața acestui pământ cu care și-a împletit propria-i viață. Din această înfrățire cu natura s'a născut una din notele determinante ale firii Românilor. Dar mai bine de o mie de ani a fost izbit fără încetare de neamuri străine, cari L-au împiedicat să se închege politicește și să-și rostiască temeinic viața. Adăncă-i suferință a întipărit o notă distinctivă în sufletul lui. Și dacă în maxime, produs al spiritului înțeleghător și răbdător, Românul da dovadă de un rar bun simț, nedepășind mai niciodată mijlocul, în manifestările sufletești el trece spre extremități: e dur și trist, cântecul lui e doină plângătoare; e vesel și voios, cântecul se transformă în chiot de veselie și dansul în vârtej nebun. Românul e un temperament liric.

Poporul românesc a fost creștin încă din primele timpuri ale încheșării lui. Când toate i s'au năruit: stat, administrație, lege, el s'a susținut prin credință și prin amintire, prin tradiție. În jurul acestora s'a plămădit întreaga viață românească.

Urmăriți dealungul secolilor cultura neamului nostru și veți vedea că ea s'a produs în cadrul satului și în chiliile mănăstirilor.

Când s'a ajuns la încheșarea unei vieți de stat, aceasta a creat o clasă de conducători, dar nu a creat orașe. Mai toate orașele de pe pământul românesc — excepționând pe cele făcute de sași, cari veneau cu obiceiul și tradiția lor de acasă — s'au dezvoltat din sate. Sunt de fapt niște sate mai mari. Aceste orașe — din cauza a ceeași vitregii a soartei — n'au fost și nu sunt românești. O slabă clasă de mijloc ce tindea să se desvolte în secolele XVI și XVII a fost distrusă de stăpânirea fanariotă.

În viața popoarelor organizate, orașele au fost acelea cari au alcătuit centri nervoși culturali, laboratoarele de prelucrare a elementelor, pe care națiunea le determina și pe care ele le transformau în valori culturale superioare.

N'am avut norocul acesta: deaceia cultura noastră e o cultură țărănească. Nu exagerăm. Când în secolul XVII se fac primii pași către o cultură superioară, aceasta porcede direct din cea populară, atunci când nu e biserică.

Să nu uităm că prima încercare de versificare cultă — Psaltirea lui Dosoftei —

inimă în deaproape versul popular. Cronicile din același secol XVII se despolta din letopiseșele scrise de modeste calugări în chiliile mănăstirilor.

Poate, dacă nu intervenea regimul fanariot și cel cosmopolit-liberal din secolul XIX, arta și literatura noastră populară ar fi dezvoltat o cultură superioară. Formele de cultură apuseană introduse într'un mediu încă neapt de a le asimila în întregime s'au suprapus, rămânând simple forme de imprumut, neimbinate cu cele autohtone. Numai atunci când ele s'au pătruns de specificul

nostru național, pe care cultura țărănească îl conține în întregime, s'a putut ajunge la creații superioare (Emitescu, Cosbuc).

Așa dar, pentru afirmarea culturii noastre naționale e necesar să promovăm pe primul plan al preocupărilor culturale de stat, elementul social care conține în stare potențială valorile noastre culturale. Aceasta e țărâniea.

Țărâniea este într-o țară clasa cea mai pozitivă din toate, cea mai conservatoare în limbă, port, obiceiuri, purtătorul istoriei unui popor, nația în înțelesul cel mai a-

devărat al cuvântului". (Emitescu).

Ea trebuie deci să fie păstrată nealterată, posibilă de viață activă mărită.

Care e realitatea actuală? Țărâniea, generatoarea specificului național din care se inspiră creatorul cultural, este acum direct amenințată prin intruziunea pe calea politice, a presei și a școlii, a formelor nivelatoare de substanță internațională. Peste puternicul colorit local se svârță o ceață, care face să se piardă tocmai reflexele cele mai vii.

Odinoară pericolul era mai puțin mare.

Țărâniea nu avea valoarea politică și ca atare politicianul — omul tipar — militant al formulelor egalitare și internaționale, nu se interesa decât tangențial de ea. Dar de când această pătură socială a devenit o cantitate electorală, politicianul o atacă direct prin armele care îi stau la îndemână: admnistrația, presa și școala. Țărâniea este atins în sufletul și viața lui de elementele dezagreante ale cosmopolitismului orășenesc. Între orașul și satul nostru nu e armonie, ci luptă. Cu deosebire că orașul e mai bine înarmat. Structura conservatoare și națională a țărâniei începe să se descompună la atacul repetat al orașului. Cultura noastră națională este în pericol. Pentru a o salva trebuie să salvăm în primul rând pătura socială care păstrează elementele acestei culturi naționale românești: țărâniea.

Influența streină trebuie îndreptată prin măsuri grabnice și radicale. Orașele-laboratorii unde elementele de viață materială și spirituală aflate în stare latentă în masa rurală sunt prelucrate pe plan intelectual — trebuie cosmopolitizate. Trebuie ca și ele să aibă imprimată nota noastră națională. Presa, cari azi, e agent distrugător, trebuie transformată într'unul binefăcător.

O nouă educație trebuie, aceasta nu se face decât prin har nu așa cum se face astăzi. Despre aceasta în alt articol.

VASILE CHRISTESCU

RECTIFICARE

de OCTAV ȘULUȚIU

Cei cari imi urmăresc scrisul în această revistă au fost mirați dacă au citit un articol al meu despre J. Benda, apărut de curând în VIATA ROMANEASCĂ. Acolo se cuprindea afirmațiuni împotriva naționalismului pe care aci acum îl promovez ca pe singura formă posibilă de viață a unui stat. Adevărul e că acel articol scris în Aprilie și prezentat revistei VIATA ROMANEASCĂ, a apărut cu șase luni întârziere, timp în care ideologia mea a suferit o evoluție în direcția sănătoasă a rațiunii. Azi asi subscrie iarăși acel articol în care condamnam utopismul și susțineam realismul politic, dar așa șterge din el orice afirmațiune contra naționalismului. Iar faptul că acel articol a apărut așa cum e, se datorește împrejurărilor și târziei apariții a revistei la care nu mai ași fi colaborat azi și unde sunt acum atacat în mod murdar pentru că sunt acum naționalist, adică vreau să fiu cum au fost strămoșii mei de veacuri. Dar murdăriilor nu le pot răspunde.

OCTAV ȘULUȚIU

Insemnări pe marginea apropierei culturale româno-maghiare

de BUCUR SEPTIMIU

Ideea unei apropieri culturale româno-maghiare, agită cu ardore intelectualitatea ardeleană. Născută îndată după război, această idee până azi n'a dat nici un rezultat pozitiv. În afară de cele câteva conferințe — la intervale de timp kilometrice, — ținute în orașele fruntașe ale Ardealului, cu încreta lor escortă de felicitări cordiale și strângere de mâini — nimic. Entuziasmul năprăsnic (?) ce animă pe inițiatori, se imprăștie în vânt fără să ncolțească nici un rod. În aparență, desluș de frumoasele țehuri fixate, se lonce toate de același zid de plumb care le frânge zborul. Și acum sată-ne după mai bine de zece ani de vânătoare și vorbe — fără nici o realizare certă. Cu toate acestea, ideea înfrățirii persistă răcolind din când în când cu furie chiar, înanșia mucedă a societăților culturale transilvănene.

Mai deunăzi, cu prilejul vizitei unui grup de tineri scriitori români la Oradea, d-na Berde Mara, una din mucenicele rătăcite ale apropierei reciproce, a declarat, dacă nu mă înșel cu exces de generozitate perfidă, că luptă necontenit pentru înfrățirea înfrățirii. Neadevăr. D-na M. Berde ducându-se acum câțiva ani la Buda-Pesta unde magnații și groșii calicifi de război o asteptau ca pe-o Bună-Vestire, a făcut mărturisiri de credință ce-au uluit. Între altele a spus cu emfază și mișcătoare multitudine, așa cum stă bine unei femei, că sârăcia în țara noastră valahă e atât de mare încât și cuminecătura se da din mămăligă! Declarația, ca fapt divers împorțat prea puțin. Senzaționalității ei însă e des-gustător.

Ne întrebăm, din capul locului: e posibilă o prietenie culturală între noi și Ungurii din Ardeal? Fără ezitare: nu. Fiindcă ea nu va putea fi niciodată sinceră. Acele rani dure-roase despre cari s'a amintit la Oradea, lăstate în carnea putredă a imperiului habsburg de cataclismul din 1914, n'au decamdată leac de tămăduire. Ele supurează mereu infectate fiind de revizionismul turbat al Buda-Pestei. S'a spus că arta le va stămpăra. A uitat oare d-na M. Berde că și această-ată de idolatrizată artă e pusă în slujba îngrată a revendicărilor sovine?!

Recunoaștem. E jăbnică situația locuitorilor de peste creasta arcuță a Carpaților, de-a rămâne necontenit streini și dușmani uni față de alții. Jăbnică dar reală. Să nu uităm că sovismul turanic, barbar de substanțial, ce curge prin vinele cu sânge gros ale Ungurilor e o barieră de netrecut. Ei însă-și o mărturisesc. Atunci ia ce bun alătea forțe răslețite zadarnic? Înainte de-a umbla după utopica, — da hotărât utopica apropiere româno-maghiară, noi avem o datorie mult mai grea și vitală. Avea de-a naționaliza orașele ardeleni.

Căci într'adevăr e dezastruos de tragică starea în care se găsește. După 15 ani dela intruziunea în țară a cincișpezece ani Ungurii nu vor să învețe de loc românește. Pur și simplu refuză categoric. Fapt însă care nu-l împiedică să ocupe — sub regimul acesta piroidal al democrației — funcțiile de stat. La Administrațiile Financiare s'au Tribunale, ca să nu mai vorbim de celelalte instituții unde aspectul e dezarmant. — Île literarmente cu nepuțință să-ți aranjezi rosturile, dacă nu știi ungurește. Din inofensivul — nu? — motiv că funcționarii salariați de Statul Român, le vine oarecum incomod să învețe limba oficială.

Repetăm, suni de-a început deplasate eforturile celor ce vor să strângă cu orice preț, o legătură de prietenie între scriitorii români și cei unguri. Gestul e superb. Nimeni nu contestă. Dar e nerealizabil. S'au realizabil în dauna noastră. Și numai a noastră. În locul timpului și forțelor cheltuite; — de ce n'am spune-o răspicat? — fără nici o noimă, ar fi mult mai utilă inițiativa înfrățirii unor reviste literare românești, a căror lipsă se simte profund. O secetă spirituală de Sahară, băntue Ardealul românesc de după război.

Încercările răslețe, cu durata de 1, 2 sau maximum 3 numere, cari i-au brăzdat harta culturală de-a lungul celor 15 ani de alipire, sunt strigăbele inabuzite de durere și ajutor ale unei energii vitale, gătuită de propria-i pumn. În sfârșit, după o serie de izbucniri — extrem de juvenile, lată o revistă ce prinde, cu mulți soști de izbândă: Gând Românesc ce apare la Cluj sub Egida Astrei. Pe lângă ea, încă două trei (Brasovul literar, Abecedare, Societatea de Măine) și atât.

În vreme ce revistele ungurești rotesc. An de an, puteri reimoale răspândesc cuvintele lui Ady și Petöfi, în conștiința generației care se călește la flacăra unui naționalism frenetic.

Da, înaintea unei apropieri culturale ardeleni, e absolută

nevoie de românizarea atmosferei și-a spiritului urban și de ridicarea nivelului de viață națională și intelectuală a Ardealului.

Acı vedem sămburele problemei. Substanța creatoare din sufletul român ardelean e incomparabil mai fecundă decât cea din sufletul maghiar. (Do-vada: în epoca postbelică Ungurii n'au dat un romancier de masivă vigoare epică a lui Rebreanu sau un poet de profunzimea metafizică a lui Blaga). Lipsesc însă mijloacele locale de captare ale acestei substanțe. Mijloace, cari se chiamă reviste, edituri, societăți artistico-literare, etc., a căror absență nu poate fi decât prea puțin fericită în urmări.

Nu e potrivit de loc timpul să încercăm o înfrățire cărturărească între literații unguri și cei români din Ardeal. Credeți D-voastră că astăzi, când toți bastarzi neo-medievalismului budapestan urlă ca șacalii după Transilvania, ce le-ar răpiti fabuloasele latifundii și când sume imense se prădează pentru propaganda revizionistă — singura justificare a existenței Ungariei actuale, credeți zic, că scriitorii unguri pot să întindă mâna frățească și curată, semenilor lor de breaslaromâni? Vă înșelați.

Antagonismul ancestral ce există între majoritatea etnică noi, și minoritatea suprapusă maghiară, nu-l va șterge o decadă sau două. El va dăinui încă mult.

Dacă într'adevăr Ungurii vor o apropiere, de ce atunci ostilitatea fișnoasă, față de tot ceea ce e românesc?

Deschideți un ziar unguresc, o revistă, o carte, și veți simți cum din fiecare pagină respiră ceva ce numai dragoste de român nu însemnează.

Un singur rod, matur și muncit, au adus frământările de aminciție româno-maghiară: (bine înțeles meritul covârșitor e al autorului) cartea d-lui Ion Chinez: Aspecte din literatura maghiară ardeleană — apărută acum trei ani la Cluj.

Dar revanșa Ungurilor pe când?

POLITICA EXTERNA

de MIHAIL POLIHROIADE

Remanierea guvernului italian

MUSSOLINI

Svonurile de remaniere care circulau insistent in ultimile doua saptamani s'au vazut confirmate.

Guvernul italian a suferit o larga remaniere. Elementul central al acesteia consta in plecarea mareșalului Italo Balbo din fruntea ministerului aviati.

Presa mondiala a comentat in fel si chip aceasta remaniere cautand s'o interpreteze ca lichidarea unei rivalitati dintre Duce si vechiul sau prieten si colaborator.

Au fost amintite „cazurile“ Farinacci, Turatti, Grandi, etc. Cateva cuvinte pentru a risipi orice nedumerire in mintea cititorilor nostri.

In primul rand intr-o dictatura nationala nu poate exista „rivalitate“ intre dictator si colaboratorii sai.

Spre diferenta de dictatura proletariataului in care dictatura personala a lui Stalin e ipocrita, dictaturile nationale sunt cladite pe o personalitate centrata si nepocuibila.

Datorita acestei personalitati — Mussolini, Hitler, Zelea Codreanu — s'a creat sau se va crea o dictatura nationala.

Dictatorul este omul providential inconjurat de o aureola mistica, pe deasupra oricaror contingente marunte si meschine.

Atunci de ce remanierele periodice in fascism?

Din doua motive.

In primul rand pentruca perpetuarea acelorasi personalitati decenii deardunul in capul a numitor ministere ar duce la crearea unei gheronocrații si la paralizarea oricarei ambitii fecunde in sanul partidului fascist.

In al doilea rand, pentruca schimbarea titularilor diverselor ministere dupa 3-4-5 sau 10 ani de functiune, creaza

partidului fascist a admirabila coherenta de consulari, de oameni cu experienta guvernarii, apti de a fi oricand rechemati sau utilizati in functiuni de mare importanta.

Cu cat creste numarul acestor consulari cu atata fascismul isi mareste doza de experienta si de prestigiu.

Inslărit trebuie să observăm pe când in sistemul rusesc avem de a face cu un absolutism barbar, in care cei căzuți

in „disgrația“ dictatorului roșu, sunt surghinuiti in Siberia, in Turkestan și dispar nu numai de pe arena politica ci câte odată și din viață, in fascism ministrii remaniati capata alte functiuni importante și rămân in slujba partidului cărula și-au inchinat viața.

Si asta e încă un semn de superioritatea spirituala a fascismului asupra dictaturii materialiste a țarului roșu din Kremlin.

Plebiscitul german

HITLER

Ce va face Berlinul după plebiscit?

Fortificat prin confirmarea populară, profitând de haosul creat prin gestul său de energie, guvernul Reichului pare a voi să profite de această situație pentru a începe noi tratative, într-un cadru și pe un teren mult mai favorabil decât cel de la conferința internațională a dezarmații.

In acest sens trebuie interpretata vizita d-lui Goering la Roma.

Berlinul apelează iarăși la bunele ofițer ale Romei pentru a relua dezbaterile chestiunii între semnatarii pactului celor patru.

Dacă d-l Mussolini acceptă sugestiile Führerului — și e probabil că le va accepta deoarece

Noul cabinet francez a fost constituit de un celebru personaj consular al celei de a treia republici, senatorul Albert Sarraut.

Personalitatea noului președinte de consiliu n'are nimic excepțional. De asemeni componența ministerului nu diferă de aceea a cabinetului precedent.

Toți titularii portofoliilor importante au rămas neschimbați. D. Chautemps păstrează in-

ternele, d. Paul Boncour, Afacerile Străine, d. Daladier rămâne la Război și d. Sarraut însuși la Marina.

O singură achiziție nouă d. François Pietri care a luat portofoliul Colonilor.

Prezența d-lui Pietri in guvernul Sarraut are mai mult o valoare de indicație.

D. Pietri, fost colaborator al lui Clémenceau precum și a d-lor Raymond Poincaré și André Tardieu, este o competență recunoscută in domeniul finanțelor.

Totuși d-sa n'a luat ministerul bugetului care i se oferea, ci a primit un portofoliu neutru din punct de vedere al politicii interne.

Valoare de indicație are prezența d-lui François Pietri in minister prin aceea că d-sa este un om de centru.

Ori combinația de concentrare republicană, pe care o arătam ca probabilă in numărul trecut al „Ateu“, n'a fost realizată de noul guvern Sarraut care a rămas un guvern radical quasi pur.

Totuși prezența d-lui Pietri, ca și toleranța de care a beneficiat noul cabinet din partea centrului și a dreptei, cu ocazia votului de încredere pe care l'a acordat Camera, arată sensul evoluției politicii franceze in actuala legislatură.

Viltuarea criză de guvern va duce cu siguranță la formarea unui cabinet și a unei majorități de centru-sidnca aliate.

Si posibilitatea aceasta e foarte apropiată, deoarece baza parlamentară a guvernului Sarraut e atât de slabă încât o cădere rapidă a sa poate fi cu siguranță scontată.

Deocamdata însă, haosul financiar continuă să se accentueze și vindicarea să pară din ce in ce mai grea.

Democrația franceză — ca toate democrațiile — lichidează cu inima împacăta patrimoniul național pentru că — iarăși ca toate democrațiile — n'are nici simțul sacralului epism național și mai ales nici perspectiva răspunderii.

Dar dintr-o mie și una de semne, rezultă că și în Franța o reacție antidemocratică e mai apropiată decât s'ar putea crede.

Națiunile nu se resemnează să moară și dacă instinctul național francez e destul de puternic, Franța va renaste pe ruinele democrației galice.

pactul celor patru e opera sa — atunci șansele Berlinului sunt mari.

Statele-Unite urmăresc să se ajungă cu orice preț la semnarea unei convenții de dezarmare, chiar și a unui simulacru de convenție.

Situația d-lui Roosevelt e destul de grea pentru a-l sili să abandoneze cel puțin un succes extern.

Londra, cu toate afirmațiile oratorilor ei, nu e nici ea ostilă unei reluări a discuțiilor într-un cadru mai restrâns.

Rămâne numai Parisul. Dacă refuză reluarea discuțiilor in cadrul pactului celor patru, atunci Reichul are posibilitatea să răstoarne situația in fața opiniei publice mondiale prezentând intrănsigența Franței drept cauză a eșuării dezarmării.

Dacă Franța acceptă discuția atunci șansele ei sunt mult reduse față de situația din Ortombrie.

De ce?

Pentruca partenerii ei anglosaxoni care o susțineau in plin, deoarece nădăjduiau că o demonstrație diplomatică va întinzi Reichul, sunt la rândul lor intimidați de intrănsigența Berlinului și vor căuta deci cu orice preț o formulă tranzacțională.

Acestea sunt perspectivele care se deschid după plebiscitul german.

Apropiere româno-bulgare ?

Ziarele noastre au acordat o deosebită importantă întrevăderii dintre Majestatele Lor Regele Carol al României și Regele Boris al Bulgariei.

Această întrevădere venind după aceea dintre Regele Boris și Regele Alexandru al Iugoslaviei și după vizita d-lui Titulescu la Sofia este o dovadă certă — așa pretind ziarele noastre — a apropierii româno-bulgare și bulgaro-iugoslave.

Fără îndoielă aceste întrevăderi își au rostul și importanța lor, numai că noi nu ne vom grăbi să proclamăm că relațiile dintre România și Bulgaria vor lua un nou curs și că Sofia va fi câștigată unui fel de Mică Antantă balcanică. Să analizăm deci cu calm și cu obiectivitate situația și să vedem la ce concluzii putem a ajunge.

Mai întâi o lămurire nu noi vom fi aceia care să contestăm utilitatea și robul important pe care diplomația este chemată să-i joace in orice epocă istorică, deci și într'a noastră.

Dar pentru a da roade, diplomația trebuie să elădească pe realități și să nu creadă că abilitatea diplomatică poate substitui realitatea. Ori de câte ori acțiunea diplomatică ține seama de realitățile istorice și politice ea e fecundă, când însă

este un simplu joc de abilități, de combinații și de prestigiu ea duce la construirea castelurilor de carton, pe care prima adiere a vântului le aruncă la pământ. Ei bine avem impresia că o asemenea construcție este și apropierea „româno-bulgare“.

Fără îndoielă activismul de care a fost cuprinsă in ultimile două luni diplomația noastră e laudabil. O politica de pace și de prestigiu in Balcani e și ea laudabilă.

Deaceia încercările d-lui Titulescu de a rally Angora și Atena la o politica de statocul in Balcani, contrarând deci tendințele Romei, poate fi aprobată.

Cu Turcia n'avem nimic de împărțit, deaceia relațiile economice și politice dintre București și Angora se pot dezvolta in voie spre folosul ambelor părți.

Cu Grecia avem multe dezacorduri. E vorba de problema aromâniilor, față de care guvernul din Atena duce o politica salbăteacă.

Totuși dacă la Palatul Sturza ar fi o minte capabilă să conceapă o politica națională problema ar fi ușor de rezolvat.

Colaboratorul nostru Zyrax a arătat la Revista Prosei că avem mijloace de presiune a-

supra Atelei, sunt colonile grecești din România.

Deci dacă s'ar vorbi hotărât cabinetului elen fără îndoială că s'ar putea ușor a ajunge la o înțelegere acceptabilă pentru ambele părți.

Dar d. Titulescu n'a făcut acest lucru. Recbit de planurile sale de înaltă politica d-sa a pronunțat și a ascultat discursuri solemne. Problema practică și esențială, acela a româniiilor macedoneni, n'a fost nici măcar discutată.

In orice caz in afară de acest litigiu care nu e greu de soluționat nimic nu ne desparte nici de Grecia.

Dimpotrivă avem relații economice strânse și identitate de interese politice in Balcani. Si Bucureștiul și Atena sunt interesate la menținerea statocului realizat între 1913-1919 — de ce am ascunde-o — in dauna Bulgariei.

Deci dacă e vorba de realizarea unei Mici Înțelegeri Balcanice, Grecia apare drept termenul necesar și natural in combinație.

Cu totul altfel stau lucrurile cu Bulgaria. Bulgaria a găsit învinsă din două războaie recente, fapt care nu se uită cu una cu două. Bulgaria a avut și are revendicări teritoriale împotriva tuturor țărilor limitrofe din Balcani deci și împotriva României. In Balcani sigură ea este un factor de firească și permanentă tulburare.

Banțele de comitații se formează pe teritoriul ei și întretin o vesnică agitație in întreaga peninsula.

In momentul vizitelor și a înfățișărilor oficiale avem de înregistrat măcelurile din Cadrilater ?

Deci apropiere cu masacre ! Nu numai atât !

Cine cunoaste istoria jumătății de secol ce s'a scurs de la independența bulgară și până astăzi știe că ea a fost dominată de terorismul macedonean.

Nu există guvern, nu există partid, nu există om politic bulgar care să nu fi trăit sub teroarea macedonenilor.

Terorismul macedonean este realitatea indiscutabilă a politicii bulgare.

Un singur om a încercat să-i reziste Stambulsky și se știe cum a sfârșit.

Ori iridentisti macedoneni, sunt net ostili oricarei abdicări a Bulgariei de la idealurile ei de odinioară.

Si, repet, bine sau rău si constituiesc principala factor

de forță al politicii bulgare.

Așa fiind lucrurile, credem că toate încercările conjugate ale Belgradului și ale Bucureștiului de a atrage Sofia in orbita politicii lor sunt zadarnice.

Noi nu spunem că asemenea încercări nu pot duce — principial — la o destindere momentană dar la o apropiere durabilă hotărât că nu.

De altfel s'au produs in ultimile zile la Sofia unele manifestări extrem de importante pe care presa noastră le-a trecut sub tăcere pentruca contravineau punctului de vedere oficial. Dezbaterile din comisiunea de Politica Externă a Sobraniei sunt edificatoare.

S'a declarat sus și tare că Bulgaria înțelege să-si păstreze deplina libertate de acțiune. Cu alte cuvinte nu acceptă să intre in nici o combinație cu România și Iugoslavia.

Aceasta-i adevărul ! Acestea-s realitățile !

Deaceia să nu ne facem iluzii și să nu eșafodăm castele de carton.

De cât apropieri irealizabile mai bine să epurăm energie Cadrilaterul de banțele de comitații, să ne întărim etnicose frontiera printr'o rapidă și definitivă colonizare a româniiilor macedoneni și evident — pe cât se poate — să căutăm a menține relații de bună vecinătate cu Bulgaria.

Sunt singurele lucruri naționale și realizabile.

E C O N O M I A

de ALEXANDRU CONSTANT

Acordul dela Paris

Noua fază a experienței americane

Politica este arta de a integra actualul în etern. Expresia în termeni mai puțin Kantiani, dar mai plastici această definiție ar căpăta forma următoare: politica este arta de a racorda prezenta sărăcie națională cu eternele exigențe ale creditorilor străini. În această privință, domnul Madgearu se crede un emerit om politic. Și se pare că ar avea motive. Iată, de pildă, cum a reușit ministrul nostru de finanțe să rezolve această dificultate a politicii financiare românești.

După suspendarea transferului la 15 August, și refuzul categoric de a negocia al creditorilor, se credea că vom rămâne cu banii în țară, iar creditorii cu intranșigenta intactă. La câțiva timp, 30 Septembrie, a intervenit însă oferta de 20 la sută din cupon a Ministerului Finanțelor românești, urmată de volajul lui la Paris, unde a căzut principiul de acord cu creditorii asupra cotei de transferat pe ultimul semestru al acestui an bugetar precum și asupra bazelor de discuție referitoare la plățile viitoare.

Ce s'a realizat prin acordul dela Paris? Din comunicatul și discursul Ministrului de Finanțe, rezultă următoarele:

1) Pentru împrumuturile directe ale statului se va plăti, pe anul 1933—1934, un acout în număr de 62,50 la sută, din valoarea nominală a cupoanelor aflate. Cui plăta cupoanelor pe primul semestru s'a făcut în întregime, ar urma să se plătească, pe ultimul semestru, mai puțin, adică 25 la sută. Deci s'a majorat cu 5 la sută cota oferită inițial de statul român.

2) Cupoanele împrumutului din 1922, precum și ale celor din 1924 și 1931 emise de Casa Autonomă a Monopolurilor, vor fi plătite pe anul 1933—1934, în proporția de 75 la sută.

Grație plății integrale a acestor cupoane pe primul semestru, plata pe cel de al doilea se reduce la 50 la sută. Constatăm deci și aci o majorare cu 30 la sută a cotei oferite inițial.

3) Modul de plată al soldului se va regula ulterior la Paris odată cu aranjamentul plății cupoanelor pe viitor, ultimul acord nereferindu-se decât la anul bugetar 1933—1934.

4) Pentru a stabili condițiile achitării soldului de mai sus, precum și a plăților în viitor, va fi nevoie de un raport întocmit de o comisie de experți calificați, cari vor fi desemnați de Liga Națiunilor pentru mai multă obiectivitate.

În discursul ținut la Radio, domnul Madgearu a declarat textual că „prin acordul stabilit actualmente la Paris nu se va plăti efectiv decât suma oferită la început drept cotă de 20 la sută”. Cum s'a realizat acest miracol, să se majoreze creditorilor cota și totuși să nu plătim decât suma oferită la început? Ministrul de finanțe ne lămură că „prin diferite deblocări de sume în favoarea statului român și renunțări de amortizări”. Astfel ministrul bugetului se declară satisfăcut că a obținut economia de 3 jum. miliarde lei pe care o necesită echilibrarea bugetului. E posibil, dar nu integral dela capitolul datoriilor externe, ci prin diferite viramente de fonduri, cari se sustrag unei întrebări țării productive pentru a se as vârbă peste holare. Căci problema se înfățișează simplu: în marasmul actual, economia românească are nevoie de bani; principiul este să se exporte cât mai puțin capital. Or, în afacerea cupoanelor, prin ultimul

acord s'a mărit pasivul balanței plăților, s'a luat economiei noastre anemiate o nouă cantitate de sânge. Acesta este adevărul.

Dar cu aceasta nu se termină procesul. Va trebui să primim, ca oricare colonie, o echipă de experți calificați, cari vor inventaria mizeria națională și le vor scoate în vânzare, la Paris, tot ce se mai poate vinde. În ciuda reacțiunii domnului Mihalache, tot vom avea experți, dacă nu pentru tutelare tehnică, însă pentru executare.

În sfârșit, noul discurs se vor angaja în pragul anului bugetar viitor. Aceste discuții vor porni dela situația creată prin acordul de față: plata cupoanelor e posibilă în proporție de

62,5 la sută și 75 la sută. Nu va fi ușoară sarcina pentru guvernul viitor, care va trebui să obțină cel puțin reduceri echivalente cu ale celorlalte țări debitoare. Căci bugetul trebuie ușurat, pentru o lungă perioadă, de greutatea datoriei externe.

Și acum o ultimă observație: Recunoaștem că nu-l onorabil să nu-ți respecti angajamentele, însă nu-i morală ca, pe baza legămintelor unor prodiși, să împiedici generațiile vrednice ale unei națiuni de a scoate o țară bogată din situația de colonie, cucerită întâi financiarmente, apoi exploatată economic și subordonată politicămente.

O problemă incomodă

E vorba de problema datoriilor, care a devenit piatră de incercare a guvernelor și tema de permanență agitației a partidelor politice și diverselor ligi. În fiecare toamnă, când se încordează asaltul antiguvernamental, această problemă, — obișnuit și abuziv identificată cu conversiunea, reapare pe tapet. Modul cum au rezolvat-o guvernele național-fărăniste a favorizat această recrudescență periodică.

Între adevăr în fiecare toamnă avem scadența câte unui moratoriu, care ridică, până la ultimul, glasurile alarmante ale debitorilor și indignează răbdarea exasperată a creditorilor. Guvernele regimului actual au ocolit abcesul și machavelic îl vor ocoli și de astă dată, trecându-l întreg și amenințător guvernului viitoare, întocmai ca și bugetul extraordinar, această tristă moștenire a prodigalității trecutului. Afirmăm noiștră nu e gratuită. Să ni se arate în ce măsură s'a îndrumat spre deslegarea problemei datoriilor prin toate legăturile din ultimii ani? Dimpotrivă, prin aceste legiferări s'a acclimatat o foarte periculoasă mentalitate, care și-a găsit ferventi susținători în partidele de opoziție: cine nu plătește datorită are șansă să se scape de ele.

Menținerea situației prezente înseamnă stagnarea întregii activități economice lipsită de curenții fecunzi ai creditului. De aceea este condamnată politica expedientelor provizorii practică de național-fărăniști.

Și totuși problema aceasta nu este irezolvabilă. Pentru lichidarea datoriilor trecutului se desemnează două soluții: 1. restabilizarea monetară și 2. conversiunea reală.

Restabilizarea, propusă de unele partide de opoziție, are riscuri incommensurabile. Această metodă s'a experimentat în stil mare în Statele-Unite și am văzut rezultatul: greva fermierilor. Explicația stă în faptul că diminuarea valorii monetei nu a profitat clasei vizate. Pentru atingerea acestui scop, operația trebuie să fie acompaniată de o puternică îndrumare a

procesului formării preferențelor și difuzării creditului.

Dacă în Statele-Unite, unde producătorii rurali sunt excelenți organizați, operația n'a dat roadele așteptate, cu atât mai puțin le va da într-o țară ca a noastră, ai cărei fărăni sunt refractari ori cărei organizați. De un lucru putem fi însă siguri: această operație s'ar face în dauna țărănilor, a producătorilor în general, așa cum s'a făcut și revalorizarea leului, și în profitul unei minorități parazitare.

A doua soluție este conversiunea. Înțelegem prin conversiune o reducere a creanțelor în proporția în care s'au redus preferențele față de 1929, iar pentru restul valorii restabilirea dreptului de urmărire. E adevărat că ultima măsură include un pericol social, care s'ar putea însă evita prin crearea unui așezământ, în felul vechii Case Rurale, însărcinat cu achiziționarea pământurilor scoase în vânzare și revinderea lor în condițiuni raționale, clasei țărănești. S'ar înalțura astfel posibilitatea apariției unei mimbrități acaparatoare, streine de interesele rurale.

În același timp s'ar crea condițiile favorabile creditului, natural noul credit va fi organizat apoi după alte principii de cât cele ale ortodoxiei liberaliste.

Soluția conversiunii, așa cum o schițăm mai sus, nu va putea niciodată polariza toate aderențele și va provoca inevitabile nemulțumiri, pe cari partidele politice le vor canaliza demagogic împotriva inițiatorilor. De aceea o măsură salutară ca aceasta nu-i posibilă într'un regim democratic, așa cum nu-i posibilă echilibrarea bugetului în Franța. Întâiu să se astupe gura acelor democrații, cari și-au făcut o profesie din amăgirea maselor, și numai apoi să se treacă la reconstrucția economiei românești. Adică să se creeze mediul politic adecvat, care este statul autoritar, antidemocratic.

Incontestabil, ceea ce se petrece dincolo de Ocean e de un palpitant dramatism. Un om, asistat de o elită de inteligențe organizate în curiosul „Brain Trust”, se îndărăște să reducă prosperitatea din 1926 — și cu ea echilibrul social — în mijlocul unui popor de 130 milioane de cetățeni puternic diferentiați economic și, implicit divizați prin interese, și într'o țară, a cărei bogăție o situază în primul rang pe glob.

Pentru cine cunoaște cât de puțin mentalitatea americană, care nu concepe viața decât ca un lanț de acțiuni riscante, a căror recompensă a fost continuă și accelerată ascendență materială a acestui popor, întreprinderea președintelui Roosevelt nu apare ca deviată de la linia americană. Ceea ce o caracterizează însă este amploarea sa. Căci energetic Președintele nu dorește altceva decât raționalizarea întregii economii americane, așa cum s'a realizat în mic, în toate întreprinderile industriale din Noul Continent.

Intervenția acestei raționalizării, care înseamnă randa ment și echilibru, o reclamă debitorii celor 260 miliarde dolari și cei 13 milioane de șomeri adevăratele calamități ale economiei și societății americane, rezultatul inevitabil al celei mai perfecte practice a liberalismului.

În discursul-program din 5 Mai 1933, Președintele Roosevelt trasează precis măsurile prin cari înțelege să pună capăt acestei intolerabile stări. În primul rând figurează o organizare industrială analoagă celei din Italia și permițând unei majorități să reducă concurența și să ridice prețurile impunând deciziile sale minorității în fiecare industrie; în al doilea rând, fixarea prețurilor minime pentru nouă produse agricole de bază și materii prime importante; în sfârșit, o inflație metodică, ce ar aduce tezaului un beneficiu de 8—9 miliarde prin care să se susțină, de către stat, băncile ipotecare agricole și urbane pentru restaurarea creditului și să se finanțeze un program important de lucrări publice (defrisări, reimpduriri, asanări, etc.)

Prin codurile industriale și organismul faimoasei N. I. R. A., prezidată de un general și industriaș, prima măsură este formal instituită. O ultimă rezistență constituia Ford, care a capitulat de curând.

Ridicarea prețului produselor agricole s'a încercat pe cale monetară, detașarea dolarului de etalonul aur. Aci s'au realizat, după publicații le lui Agricultural Adjustment Administration, ameliorări apreciabile numai în ceea ce privește prețurile de detaliu. Prețurile de gros însă au variat puțin, astfel încât decalajul între prețurile produselor agricole și ale celor industriale rămâne același. Fapt de perioada 1909—1914, prețurile agricole reprezintă 30 la sută pe când cele industriale 116 la sută. De aci greva fermierilor din cele 21 state, care amenință serios alimentarea orașelor, de aci cuceritoarea propagandă a inflaționistilor.

În fata acestei situații, Președintele Roosevelt a adresat poporului american un nou mesaj, prin care îi anunță inaugurarea unei noi faze în politica sa. Este vorba de accelerarea devaluării dolarului. Dar să-l ascultăm pe Președinte: „Nu sunt satisfăcut de nivelul și extensiunea ridicării prețurilor produselor agricole. Declar că a accentua această ridicare și a o extinde la produse cari n'au resimțit-o încă constituie, într'un mod definitiv, o parte din politica noastră. Dacă nu

putem face această ridicare într'un fel, o vom obține într'altul, și o vom face fiindcă o vom”. Iar mai departe: „Politica guvernului este de a restaura nivelul prețurilor. Scopul a fost de a face posibilă plata datoriilor private și publice la un nivel al prețurilor mai apropiat de acela la care au fost contractate”. Și însfârșit: „Când vom restaura nivelul prețurilor, vom căuta să stabilim și să menținem un dolar, care nu-și va schimba pulerea de cumpărare și de liberare a datoriilor în cursul generațiilor viitoare”.

Din aceste pasaje caracteristice se desprinde clar intenția Președintelui. După încercarea de ridicare a prețurilor agricole prin abandonarea etalonului-aur, dolarul a fluctuat sub influența matadorilor din Wall Street și numai în folosul lor, de aci înainte se va urmări o devaluare progresivă a lui, până la 50 la sută, de către Stat. Este un pas înainte pe calea controlului, sau mai exact, este un adevărat control exercitat de Stat. Odată realizată devaluarea înscrisă în program, se va institui „dolarul elastic”, așa cum l-a preconizat Irving Fisher.

Cum se va realiza devaluarea dolarului? Deocamdată prin cumpărarea de aur pe piața internă și pe piața mondială de către tezaur prin intermediul lui „Reconstruction Finance Corporation”.

Prețul auriului va fi fixat de guvern din timp în timp, așa fel încât să se realizeze o ridicare gradată până la 40 dolari uncia, ceea ce echivala cu o depreciere de 50 la sută a deuzei americane. Ajuns la acest nivel, dolarul ar fi stabilizat. Operația a și început într'un ritm rapid, uncia de aur câștigând zilnic cam câte 18 cenți în valoare și invers, dolarul pierzându-și în același timp valoarea.

Se urmărește o reevaluare a dolarului, fără a se emite deocamdată nici o nouă cantitate de monedă. Din această operație, guvernul speră să rămână cu un beneficiu de 8—9 miliarde dolari-aur, fără să fi mărit circulația decât numai cu depozitele tezaurizate, redată pieții sub bicuiera devaluării gradate. Aceste sume vor fi destinate operelor grandioase anunțate în discursul din 5 Mai.

Ultima măsură a Președintelui Roosevelt nu este un expedient, fără discuție; ea se integrează într'un sistem urmărit cu perseverență. Majoritatea comentatorilor o consideră ca fiind un gest desperat dictat de esecul politicii sale. Mulți prezic îndrumarea acestei politici spre inflație, adică emisiunea de noi bilete. Și inflația este pentru ei catastrofa. Noi nu vedem în eventuala inflație decât o rezervă prevăzută în programul rooseveltian. Dar considerăm această inflație ca și actuala devaluare, insuficient eficace, atâta vreme cât nu se prelungește acțiunea guvernamentală și în domeniul formării prețurilor, pentru ca să le influențeze în favoarea produselor agricole. Guvernul american a crezut că devaluarea dolarului va profita automat clasei rurale prin jocul liber al legilor economice. N'a reușit complet. A mers deci mai departe pe același drum. Și suntem convinși că va merge până la capăt. Reușita acestei gigantice acțiuni e condiționată însă: 1) de curajul de a extinde controlul; 2) de înfrângerea alarmismului desățat al presiilor stipendiate de mafia financiarilor.

Opere de aceste proporții cer calm și onestitate, pe care nu le au istoricii finanțelor New-Yorkeze.

